

Land zonder fiets

en andere rijke teksten

VOOR OKAN

© 2023 - Wablief

Frederik de Merodestraat 27

2800 Mechelen

www.wablief.be

boeken@wablief.be

Vormgeving: Merel Van Meurs

Druk: Wilco bv.

Illustratie op de cover: Ana Ventura

Dit boek is ook beschikbaar als luisterboek.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief.

Rijke teksten voor OKAN

Wablieft verzamelde voor dit project meer dan 50 nieuwe rijke teksten, in eenvoudig Nederlands, voor jongeren in OKAN-klassen. Dat deden we met steun van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief. Nog meer rijke teksten vind je op de website rijketeksten.org van de Taalunie.

Dit boek is een deel in een reeks van vijf boeken. Enkele teksten van dit project vind je enkel online. Bij alle verhalen en teksten van dit project hoort lesmateriaal. De teksten en het lesmateriaal kan je gratis downloaden. Alle info vind je op wablieft.be/OKAN

Wablieft dankt het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid voor de kans om dit project te mogen realiseren. En natuurlijk ook iedereen die meewerkte: alle auteurs, illustratoren, iedereen die lesmateriaal maakte en de leden van de stuurgroep.

Milan zingt

Ingrid Vander Veken

(In dierbare herinnering aan Wim Henderickx)

I.

Ken je Milan?
Ken je Milan niet?
Iedereen kent Milan.
Milan Melnik is een ster.

In zijn jas zit een foto.
Soms kijkt hij ernaar.
Het is een heel oude foto,
een foto van hem toen.
Een gewone jongen,
nog geen ster.

Hij kijkt en kijkt.
Het is weer toen.
Hij is weer die jongen.
Hij is in een vreemd land,
met vreemde mensen
en vreemde woorden.

En dan ...

2.

‘Voor jou Milan,’ zegt de juf.
Ze krast met krijt op het bord.
Een woord dat hij niet kent.
‘En nu allemaal samen!’
De hele klas zegt het luidop.
Milan begrijpt het nog niet.
Juf neemt haar smartphone.
Ze tikt de vertaal-app aan,
toont hem het woord,
tikt nog eens op het scherm.
Nu hoort hij het in zijn taal.
Het woord is: welkom.

De anderen staan rond hem.
‘Je bent niet van hier,’ zeggen ze.
‘Van waar ben je?’ vragen ze.
Hier is waar de anderen wonen.
Hier noemen zij thuis.
Hij woont ook hier.
Maar hij noemt het niet thuis.
Thuis is waar hij niet meer woont.
Thuis is voor hem daar.

‘Hoe is het daar?’ willen ze weten.
Hoe moet hij het vertellen?
Hij ziet bergen in de verte.
Het bos, de rivier, de brug.
Het houten huis en de tuin.
De kasten met de bijen.
Het hek met de zonnebloemen.
Hij zoekt woorden van hier,
voor beelden van daar.
Hij vindt ze niet.

‘Dat komt nog wel,’ zegt de juf.
Met wat meer les,
wat meer woorden,
wat meer weken hier.

3.

Milan woont hier bij Annie,
met mama en zijn kleine zus Luba.
Annie heeft een zoon, Peter.
Die is even oud als hij.
Annie heeft ook een dochter, Marie.

Maar die is veel, veel ouder.
Marie woont niet meer thuis.
Ze woont nu bij haar vriend.
Mama, de kleine Luba en Milan
slapen in de kamer van Marie.
Ze mogen van Annie hier blijven,
tot ze terug kunnen naar daar.
Daar is waar zijn vader is.
Daar is het oorlog.

Elke avond eten ze samen.
Soms kookt Annie, soms mama.
Annie bakt brood van vlees.
Met krieken erbij. 'Lekker!' zegt ze.
Mama maakt dikke, rode soep.
'Het lijkt wel bloed,' rilt Peter.
Maar Milan weet beter.
De kleur van bieten, dit is borsjtsj.
'Wat een moeilijk woord,' vindt Peter.
Dat vindt Milan ook vaak van woorden van hier.

Na het eten zingen ze, mama en hij,
en kleine Luba zingt wat mee.
Dat deden ze thuis ook altijd.
Zo voelt hier al wat meer zoals daar.
'Hoe mooi,' zegt Annie. 'Dank u wel.'

Ze heeft tranen in de ogen.
'Welnee,' zegt mama, 'wij danken u.'
Ze drukt de hand van Annie.
Die zucht en schudt haar hoofd.
'Zullen we voetballen?' vraagt Peter.

'Wat hoor ik Milan?' zegt de juf.
'Dat jij zo'n mooie stem hebt.'
Dat heeft Annie haar verteld.
'Wil jij voor ons iets zingen?
Een liedje over jouw land.
Dan leren wij dat beter kennen.'
Ze wenkt hem.
'Kom, Milan. Ja ja, hier vooraan.'
De hele klas kijkt naar hem.
Zweet staat in zijn handen.
Hij kucht, zijn keel is droog.
'Toe maar,' knikt juf. 'Ssst, allemaal!'
Hij haalt diep adem, sluit zijn ogen.
Hij is niet hier maar daar.
Hij zingt wat hij elke avond zingt,
het lied van liefde en rode laarzen.
Hij loopt door het bos,
naar de brug en de rivier,
naar het houten huis en de tuin.
De zonnebloemen bloeien,

de bijen zoemen, hij is weer thuis.
Als hij stopt met zingen,
opent hij zijn ogen.
Hij ziet de anderen zitten.
Het is heel stil, heel even.
Dan barst ineens het lawaai los.
Hun handen klappen,
allemaal tegelijk, heel hard.
Zijn woorden kennen ze niet,
maar nu weten ze hoe mooi het is.
Daar, waar Milan thuis is.

4.

Juf komt bij Annie op bezoek.
Ze wil met mama en Milan praten.
Ze toont wat er in de krant staat:
ze zoeken kinderen voor het koor,
kinderen van hier en daar.
Zou dat niets voor Milan zijn?
Wat? Een opera.
Waar? In de opera.
Soms is één woord genoeg,

zo makkelijk kan taal zijn.

De eerste keer gaat Annie mee.
Daarna kent Milan de weg.
Het gebouw is groot en grijs.
Het is meer dan 100 jaar oud.
Vooraan is er een brede trap.
Maar hij moet langs opzij,
door een heel kleine deur.
Dan door een lange gang
naar een grote kamer.
Elke zaterdag oefent hij
met wel 20 andere kinderen.
Ze spreken niet dezelfde taal
en kennen niet dezelfde woorden,
maar ze zingen hetzelfde verhaal.

Het verhaal staat in een boek.
Geen boek zoals in de klas.
Nee, dit boek is veel groter en hoger.
Er staan gewone woorden in.
Die staan netjes op een rij.
Maar er zijn ook heel gekke woorden:
stokjes met bollen en haken.
Die dansen op wel vijf rijen.
Op en neer, op en neer.

De gekke woorden heten noten,
maar deze kan je niet opeten.
Je kan ze wel zingen of spelen.
Dit is de taal van de muziek.
Ook die taal kent Milan niet,
maar dat is niet erg.
Iemand speelt piano,
iemand slaat de maat
en iemand zingt alles voor.

5.

Soms komt de grote man langs.
Zijn eerste woord is: 'Welkom.'
Het woord dat juf op het bord schreef.
En als ze stoppen met zingen,
zegt hij altijd wat Annie ook zegt:
'Dank u, dank u wel!'

Het haar van de man is grijs,
maar hij lacht als een jongen.
Zijn bril staat boven op zijn hoofd,
dus kan Milan het goed zien:

hij heeft heel lieve, blauwe ogen.
Soms kijken die ernstig,
dan houdt hij zijn hoofd schuin.
Hij vraagt: 'Kan het een beetje anders?'
Sneller of trager, zachter of luider.
De grote man heeft de muziek gemaakt.
Elke noot in het boek is van hem.

Hoe kan muziek zo nieuw zijn
en toch niet echt nieuw klinken?
Milan begrijpt er niets van.
De grote man legt het hem uit.
'Niets komt uit het niets,' zegt hij met zachte
stem.
'Er waren mensen voor ons,
en muziek voor deze muziek.
Mijn muziek is niet alleen van mij.
Er is overal muziek,
er is muziek in dit land,
er is muziek in jullie land,
er is muziek in de hele wereld.
Ik wil dat mensen dat horen,
als ze naar deze muziek luisteren.
Mijn muziek is van toen en nu,
van hier en daar en overal.
Ze is zoals wij allemaal.'

6.

Weken gaan voorbij.
Milan gaat naar school
en hij gaat naar de opera.
Hij krijgt nog meer les
en leert nog meer woorden.
De kamer waar ze zingen,
heet niet kamer maar: lokaal.
Niet alleen het woord is nieuw,
het lokaal zelf is dat ook.
Veel groter, en dat moet ook wel.
Ze zijn nu met zoveel meer.
Er zijn niet alleen kinderen,
er komen ook volwassen mensen bij.

Nu eens zingen ze samen,
dan weer zingen ze apart.
Soms zijn woorden anders
in de opera dan op school.
Een lied heet hier: aria.
Met twee zingen: een duet.
Met drie of vier: een trio of kwartet.
Het zijn allemaal stukken

van hetzelfde verhaal.
Ze zingen ze één na één
en daarna allemaal na elkaar.
Ze zingen tot het boek uit is.

Ze zingen en ze zingen.
Over een ver land,
over oorlog en over vluchten,
over moeders en kinderen,
over geen vader en geen thuis meer.

Milan kent nu de woorden
en hij kent het verhaal.
Het verhaal van de opera
is ook zijn verhaal.

7.

Milan krijgt nieuwe kleren.
Een dame trekt ze hem aan.
Die broek, dat hemd, die pet:
op straat zou hij ze nooit dragen.
Maar hier loopt iedereen zo.

De kleren horen bij het verhaal,
en bij de kleren hoort het nieuwe woord.
Hij leert het van de dame,
als ze voor de spiegel staan.
Ze wijst naar hem en zegt het:
'Dat, Milan, is je kostuum.'
Met zijn nieuwe kleren aan
gaat hij naar de Grote Zaal.

Ze is zo mooi, die zaal!
Het lijkt wel een sprookje,
zeker als alle lichtjes branden.
Dan zijn de muren van goud,
vol krullen en grote beelden.
Dan zie je overal stoelen,
rijen van rood fluweel.
Van beneden tot boven,
niet één balkon vol, maar vier.
Nog hoger schijnt de zon,
in een lucht van blauwe verf.
Tussen zilveren wolken
zweven er engelen.
Dit moet de hemel zijn.

Vanaf nu oefenen ze hier.
Niet in de zaal zelf,

maar op het podium.
Een plaats helemaal vooraan,
hoger dan de zaal,
met doeken als muren.
Tussen de zaal en het podium,
is een wijde, diepe put.
Daar zit een volledig orkest.
Wel dertig muzikanten telt Milan.
Ze spelen met de zangers mee,
en soms alleen met elkaar.
Harp en fluit, viool en gitaar,
trommel, klarinet, trompet ...
Van alle kanten komen klanken.
Hij hoort ze en hij voelt ze
in zijn buik, zijn hoofd, zijn hart.

8.

Maar opera is niet alleen muziek.
Het is ook theater, kijk maar!
Op het podium staan spullen.
Die horen bij het verhaal.
Die hoop karton is een berg.

Die bos takken, een boom.
Die bak met water, een rivier.
Niet echt, natuurlijk,
net als die blauwe hemel.
Dat is zo fijn aan het theater:
hier kan je dromen wat er niet is.
Die plank daar wordt een brug.
Loop er maar over, Milan!
En die zonnebloemen van je?
Daar bij het hek staan ze!

In de zaal brandt maar één lamp.
Daar zit de lieve, grijze man,
met naast hem nog wat mensen.
Soms schrijven of zeggen ze wat:
of iets goed is of anders moet.
Dat doen ze, dag na dag,
tot alles helemaal goed is.
Ze zingen nu niet alleen,
ze spelen het verhaal na.
In hun kostuum, tussen de spullen,
doen ze alsof alles echt is.

Milan weet hoe het echt is,
maar hij speelt het spel mee.
Hij leert wat hij moet doen,

naar waar hij moet gaan, waar hij moet staan.
Hij wacht tussen de hoge doeken
op het teken: 'Aan jou, Milan!'
Dan laat hij het donker achter,
hij stapt in het licht en zingt.
Het podium wordt zijn wereld.
Een wereld waarin hij thuis is.

9.

Vanavond is het feest.
Voor wie hem wil zien of horen:
de nieuwe opera, voor het eerst!
Mensen dragen mooie kleren.
Ze lopen de brede trap op,
door de hoge deuren naar binnen.
En daar, nog meer trappen,
naar de Grote Zaal,
naar de vier balkons.
Geen stoel blijft leeg.

Tussen het podium en de zaal
hangt een groot, zwaar gordijn.

Rood fluweel, zoals de stoelen.
De mensen in de zaal praten
door elkaar, heel zacht.
Hoe zal de nieuwe opera zijn?
Hoe zullen de zangers zingen?
Hoe zullen de muzikanten spelen?
Iedereen vraagt het zich af.
Het licht in de zaal gaat uit.
Zoef! Het gordijn gaat omhoog.
Het wordt heel stil, nog stiller.
Het begint!

Het hart van Milan klopt.
Hij hoort de eerste noten.
Hij hoort de eerste woorden.
Nog even en het is aan hem.
Hij weet dat ze er zijn:
mama en Annie en Peter,
juf en de hele klas.
Hij kan ze niet zien zitten,
zo donker is het in de zaal.
Maar zij zien hem wel.

Nu!

Milan haalt diep adem,
hij stapt naar voor en zingt.
Voor mama, Annie, Peter,
voor juf en voor de hele klas,
voor de lieve grijze man,
voor alle mensen hier,
voor alle mensen daar,
voor zijn vader.

Samen met de anderen zingt hij,
over wat het is om thuis te zijn,
in een oud land en in een nieuw land.
Hij zingt zijn en hun verhaal,
het verhaal van hier en daar.

Het is een triest verhaal.
Maar maak een verhaal mooi,
en het wordt minder triest.
Dat is wat ze vanavond doen.
Dat is hoe ze vanavond dromen.
Van het verhaal van vluchten
maken ze een verhaal van welkom zijn.
Van het verhaal van oorlog,
een verhaal van nooit meer oorlog.

Milan wil het nog vaak zingen,
hij wil dat iedereen het hoort.

IO.

En Milan zingt en zingt.
Hij zingt tot hij een ster is.
Wie kent Milan Melnik niet?

Hij is vandaag zo oud als zijn vader toen.
De oorlog is al lang voorbij,
maar zijn vader leeft niet meer.
Mama woont terug daar,
bij de rivier, de tuin met het hek,
de zonnebloemen en de bijen.
Zijn zus Luba woont nog hier,
in een huis niet ver van Annie.
Luba is nu zelf mama van een zoon.
Oleg heet hij, net als hun vader.

En Milan?

Milan zingt in de hele wereld,
in de opera en in andere zalen.
Je hoort hem op de radio,
je ziet hem op de televisie.
Hij zingt de opera van de lieve man,
maar ook veel andere opera's.
Hij zingt het lied van elke avond,
maar ook heel andere liederen,
uit zijn land en andere landen.

Hij zingt in zijn taal en andere talen.
Hij leert nog altijd bij.
Milan zingt hier en hij zingt daar.
Hij is overal thuis.

